

Krachtig Cliëntenperspectief

Voor u ligt de tweede nieuwsbrief van het project “Krachtig cliëntperspectief in het Nationaal Programma Ouderenzorg”. Er is sinds het uitkomen van de laatste nieuwsbrief veel gebeurd en daarover zullen we u in deze nieuwsbrief meer over vertellen.

Nieuwe projectleider

Per 1 juli 2009 is Meralda Slager aangesteld als nieuwe projectleider. Zij stelt zich even voor:

‘Ik werk sinds 2005 als programmasecretaris bij ZonMw voor verschillende programma’s. Op diverse manieren ben ik binnen ZonMw betrokken om de participatie van patiënten binnen wetenschappelijk onderzoek te versterken. Zo organiseren we elk jaar een studiemiddag over dit onderwerp, we hebben een handboek uitgegeven en sinds dit jaar is er ook een nieuwe programma gestart met hulp van het VSB fonds.

Ook zijn we met een delegatie naar Engeland geweest naar de stichting Involve en de James Lind Alliance om van hun ervaringen te leren.

Wat ik heb geleerd over dit onderwerp is dat er veel verschillende manieren zijn waarop participatie mogelijk is, maar ik heb ook geleerd dat participatie niet voor zich spreekt. Er zijn goede voorwaarden nodig om participatie echt mogelijk te maken. In het CSO project hoop ik mijn

steentje bij te dragen door de komende periode aan die voorwaarden te werken. Zo vindt er in november een training plaats zie de oproep elders in deze nieuwsbrief, gaan we een handboek maken en gaan we nog een keer de positie van kwetsbare ouderen in de zorg goed in beeld brengen. U kunt mij bereiken via slager@zonmw.nl of 070-3495287.

Oproep training

Vanuit het project Versterking Clientenperspectief van CSO organiseren wij een **training** voor mensen die actief deelnemen in een van de 8 netwerken binnen het Nationaal Programma Ouderenzorg.

In de training komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Welke methoden van ouderenparticipatie zijn er?
- Wat is het ideale profiel van de ouderenvertegenwoordiger?
- Welke instrumenten van achterbanraadpleging zijn er: wat speelt er onder kwetsbare ouderen en hoe kan dit geïnventariseerd worden (“Agendasetting”)?
- Hoe kunnen projectaanvragen worden beoordeeld vanuit het ouderenperspectief, bestaan er specifieke “ouderencriteria”?
- Monitoren van lopende projecten: Hoe houd je de vinger aan de pols en hoe kan worden gewaarborgd dat het ouderenperspectief ook tijdens de uitvoering tot zijn recht komt?

- Wat is het belang van de participatieladder en hoe bepaal je eigen houding en inzet?

Een ander belangrijk onderdeel van de training is het uitwisselen van ervaringen van de deelnemers in de verschillende netwerken.

De training wordt gegeven op **dinsdag 17 en woensdag 18 november 2009**. Deze vindt plaats in het congreshotel 'De Werelt' in Lunteren. In de training zit een overnachting inbegrepen.

De training wordt verzorgd door Maarten de Wit en Marieke Voshaar van Stichting Tools. Zij hebben al veel ervaring met het trainen van ervaringsdeskundigen en zijn uitstekende trainers.

CSO vergoedt de trainingskosten en de reiskosten zullen eveneens vergoed worden.

In totaal kunnen **16 mensen** deelnemen aan deze training.

Heeft u interesse? Meldt u zich dan snel aan!

Schrijf een email of brief waarin u vermeldt op welke manier u actief bent als ouderen vertegenwoordiger en vanuit welke organisatie en geef een korte motivatie waarom u graag deze training wilt volgen.

U kunt dit per email sturen aan
slager@zonmw.nl
of
CSO
t.a.v.
CSO
Meralda Slager
Postbus 2069
3500 GB Utrecht

Uw reactie moet **voor donderdag 24 september** bij ons binnen zijn.

Verslag 6 april

Op 6 april is de eerste landelijke bijeenkomst gehouden in het kader van het project 'Krachtig Cliëntenperspectief in het Nationaal Programma Ouderenzorg. Het verslag kunt u vinden op de website van www.ouderenorganisaties.nl

Er was een goede opkomst en een bijzondere bijeenkomst waar Mevrouw van Leeuwen nog eens benadrukte dat het er door de ouderenvertegenwoordigers al een waardevolle bijdrage wordt geleverd!

De kwetsbare oudere migrant

'Een oudere Turkse meneer die jarenlang in de scheepsbouw heeft gewerkt wordt vergeetachtig. De man sprak altijd goed Nederlands maar door de vergeetachtigheid krijgt hij steeds meer problemen met de Nederlandse taal. In het contact met de geriater kan de man moeilijk vragen beantwoorden en de diagnose Alzheimer is ook moeilijk te stellen. Geruime tijd later kan de familie de verzorging niet meer aan. Hij wordt opgenomen in een verpleeghuis. Ondertussen is hij het Nederlands helemaal kwijt. Hij voelt zich machteloos, begrijpt niet wat er aan de hand is. Ook het personeel voelt zich machteloos want het is moeilijk voor hen om met meneer te communiceren en iets voor hem te betekenen. Het personeel organiseert gezellige activiteiten voor de bewoners, zoals samen eten, liedjes zingen en foto's kijken van vroeger. Maar die activiteiten gaan volledig aan mijnheer voorbij. Hij herkent de geur van het eten niet, de liedjes zijn hem niet bekend en het personeel kan niet goed meepraten als ze samen naar zijn oude foto's kijken.'

Deze casus presenteerde beleidsmedewerker Yvonne Heygele van het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, het NOOM op 6 april. Ze wilde met de casus aangeven dat op zich de problemen en behoeften van kwetsbare ouderen veelal overeenkomen maar dat er ook specifieke problemen zijn die te maken hebben met de positie van de oudere migrant. Het zou mooi zijn, volgens Yvonne wanneer de oudere migranten ook vertegenwoordigd

zouden zijn in de netwerken maar misschien is dat nog een brug te ver. Zij roept de vertegenwoordigers op om zelf ook met een speciale bril te kijken naar de projecten vanuit het oogpunt van de oudere migrant. Mocht u haar willen raadplegen dan kunt u Yvonne bereiken via heygele@netwerknoom.nl

Ervaringen van kwetsbare ouderen in de zorg; knelpunten boek

Vanuit het CSO project willen we een soort 'knelpuntenboek' maken om in beeld te brengen waar de kwetsbare oudere in de zorg tegenaan loopt. Hier hebben wij uw hulp bij nodig.

Heeft u zelf een ervaring die u graag kwijt wilt, of kent u andere mensen die graag hun verhaal willen vertellen geef het dan door aan een van de leden van de projectgroep of aan Meralda Slager via slager@zonmw.nl Het kan zijn dat er problemen met de zorgverzekeraar waren, de thuiszorg, het ziekenhuis, medicijnen, cak en ga zo maar door.

Als u mensen kent, die de laatste jaren tegen deze en andere knelpunten in de zorg zijn aangelopen en bereid zijn geïnterviewd te worden, dan horen we graag van u. Bellen of schrijven mag ook. Onze gegevens vindt u onder het kopje CONTACT verder in de nieuwsbrief.

Participatie tips; organisaties

Er zijn veel organisaties bezig met activiteiten rondom participatie. Hieronder vind je een vermelding van diverse organisaties met de website erbij:

CBO

Kwaliteitsinstituut voor de gezondheidszorg

Dit instituut zet zich in voor de verbetering van kwaliteit in de gezondheidszorg en zijn ook bezig met het ontwikkelen van participatie van patiënten in de gezondheidszorg. Op hun website vind je onder meer een toolbox, een handboek en

factsheets met uitleg over verschillende vormen van participatie.

www.cbo.nl (Kijk onder het kopje patiëntgerichtheid)

Zorgbelang Nederland

De dertien afdelingen van zorgbelang Nederland zijn actief om cliëntenparticipatie op te zetten binnen de gemeenten. Meer over deze ervaringen vindt u in het onlangs verschenen blad Magazine Lokaal Centraal.

www.zorgbelang-nederland.nl

The Innovia foundation

Dit is een wetenschappelijk onderzoeksinstituut met als doel om participatie van organisaties en patiënten meer bij onderzoek te betrekken. Zij geven een nieuwsbrief uit waarin behalve ervaringen uit Nederland ook ervaringen uit het buitenland staan beschreven. De nieuwsbrief is in het engels.

www.innoviafoundation.org

Katholieke Universiteit Leuven

Deze universiteit heeft een mooie web pagina waarop uitgebreid methoden en technieken van burgerparticipatie worden beschreven. In korte overzichtelijke factsheets vind u korte omschrijvingen, de voor en nadelen beschrijven van een bepaalde methode en voor wie of wat het geschikt is.

<http://soc.kuleuven.be/io/participatie/ned/index.htm>

Participatie tips; boeken

Christine Dedding heeft een onderzoek uitgevoerd naar de participatie van kinderen binnen de diabetes zorg. Haar boek is een prachtig verslag van de mogelijkheden en onmogelijkheden van participatie en de creativiteit die kinderen zelf hebben ontwikkeld om een volwaardige partner te

kunnen zijn in hun behandelingsomgeving. Het boek heet: Delen in macht en onmacht; Kindparticipatie in de alledaagse diabeteszorg. (2009)

De Universiteit voor Humanistiek heeft een onderzoek uitgevoerd naar de betrokkenheid van ouderen in de ouderenzorg. Hun resultaten zijn in een mooi verhaal beschreven dat met name een oudere aan het woord laat. In hun rapport vertellen ze ook meer over narratieve methoden. Via onderstaande link kunt u het rapport downloaden.

<http://www.zonmw.nl/nl/onderwerpen/alle-programma-s/kiezen-in-zorg/preferenties-en-competenties/rapport-op-jaren-en-nog-iets-te-kiezen/>

ZonMw heeft een handboek geschreven voor patiëntenparticipatie in wetenschappelijk onderzoek. Het is te downloaden via <http://www.zonmw.nl/nl/onderwerpen/alle-programma-s/patientenparticipatie-in-onderzoek-kwaliteit-en-beleid/publicaties/> Het is een overzichtelijk handboek met handige tips en feiten.

Agenda

Op 29 september organiseert ZOWEL Netwerk Nijmegen een bijeenkomst van 10.00 - 12.30 uur in het UMC St Radboud Ingang Oost Reinier Postlaan 4 Gebouw neurologie 3^e verdieping Route 924 Demonstratieruimte te Nijmegen Voor meer informatie kunt u terecht bij jwl.nieuwenhuijzen@ger.umcn.nl

Op 24 september organiseert ZonMw een jaarlijkse studiemiddag over participatie. Het programma kunt u vinden op <http://www.zonmw.nl/nl/onderwerpen/alle-programma-s/patientenparticipatie-in-onderzoek-kwaliteit-en-beleid/activiteiten-zonmw-breed/studiemiddag/> U kunt zich hier nog voor aanmelden.

Op 13 oktober vindt een training plaats over projectvoorstellen. Deze training wordt

georganiseerd door het netwerk GENERO. Meer informatie via secretariaat@pallashealthresearch.com

Heeft u tips voor de agenda of wilt u activiteiten graag vermeld zien in de agenda, dan kunt u deze opsturen naar Meralda Slager via slager@zonmw.nl

Contact

Hieronder vindt u de contactgegevens van de projectleider, de leden van de projectgroep en CSO:

Projectleider CSO Meralda Slager: slager@zonmw.nl 070-3495287 of 030 2769985

ANBO: Steffie van Waardenburg: s.vanwaardenburg@anbo.nl telefoon 030-233 00 60

PCOB: Peter Kruitbosch, Postbus 1238, 8001 BE ZWOLLE, p.kruitbosch@pcob.nl 038- 4225588

Unie KBO: Ellen Willemse, Ewillemsen@uniekbo.nl, Postbus 325, 5201 AH 's Hertogenbosch

NOOM: Yvonne Heygele, Postbus 2069, 3500 GB Utrecht, 06 133 54 327, heygele@netwerknoom.nl

CSO
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
030-2769985

Nieuwsbrief oktober

De volgende nieuwsbrief komt eind oktober 2009 uit. Heeft u suggesties, opmerkingen of tips dan kunt u deze e-mailen naar Meralda Slager voor dinsdag 20 oktober.